

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ДО
Д-Р АСЕН МЕДЖИДИЕВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР
НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
ПЛ. "СВЕТА НЕДЕЛЯ" № 5
ГР. СОФИЯ 1000**

Относно: Жалби и сигнали от граждани във връзка с медицинската им експертиза

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МЕДЖИДИЕВ,

Повод да се обърна към Вас са многобройните, постъпващи в институцията на омбудсмана, жалби и сигнали на граждани, във връзка с медицинската експертиза на трайно намалената им работоспособност и вида и степента на увреждане. Особено обезпокоителни са зачестилите случаи на забавяне на експертизата и/или определянето на по-нисък процент вид и степен на увреждания и потребност от чужда помощ при деца.

Анализът показва, че въпреки приетите промени в Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците, остана нерешен проблемът със забавяне на експертизата на граждани, чиито експертни решения изтичат след 30 юни 2022 г. Предвид натрупване на лица, подали заявления за преосвидетелстване, а също за първично освидетелстване и очакваното забавяне на неговото провеждане, тези граждани са поставени в неравнопоставено положение спрямо обхванатите от разпоредбата на § 20а от Преходни и Заключителни разпоредби на закона. Гражданите, немалка част от които са деца, са лишени за определен период от възможността своевременно да ползват техни права, регламентирани в действащото законодателство, от които спешно се нуждаят.

Последен такъв случай, поставен на моето внимание, с който вече Ви запознах, е забавянето на медицинската експертиза на дете с Аутизъм, експертното решение на което изтича на 01.11.2022 г., майката е подала в Регионалната картотека на медицинските експертизи (РКМЕ) документи за преосвидетелстване на 26.08.2022 г. и има определена дата за преосвидетелстване от ТЕЛК - 13.01.2023г. За времето до постановяване на решението и влизането му в сила детето и майка му няма да могат да ползват произтичащи от решението социални права, в това число на личен асистент на детето.

С разбиране към проблемите, пред които са изправени органите на медицинската експертиза, в това число тяхната натовареност и недостатъчност на специалисти, като

омбудсман бих искала да обърна внимание, че те не оправдават забавянето на експертизата и нарушените права на хора с увреждания, особено за децата с увреждания.

Бих искала също да припомня, че проблемите в дейността на Териториална експертна лекарска комисия (ТЕЛК) и Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК), в това число случаите на забавяне на експертизата, многократно са поставяни от омбудсмана на вниманието на компетентните за решаването им органи и институции, включени са и в годишните доклади за дейността на институцията, внасяни ежегодно в законодателния орган – Народното събрание, като са отправени препоръки за тяхното решаване.

За съжаление, въпреки приетите изменения в законовата и подзаконовата нормативна уредба, имащи отношение към медицинската експертиза, кадровият недостиг в ТЕЛК не е преодолян, като същевременно, въпреки голямата натовареност, не се разкриват нови комисии. Недостигът на специалисти по педиатрия, които да участват при експертизата, е сред основните причини за забавяне освидетелстването и преосвидетелстването от ТЕЛК при деца до 16 години. Следва да се има предвид, че в някои области на страната забавянето е значително и нерядко надминава година от подаване на документите. Забавянето на експертизата и невъзможността хората с увреждания, в това число деца и техните родители, да ползват своевременно права, произтичащи от определен процент трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, нарушава права на тази силно уязвима група, която според основния закон се намира под особената закрила на държавата и обществото.

В случаите на обжалване, при които НЕЛК, понякога неколккратно отменя и връща експертните решения на ТЕЛК за ново произнасяне, също забавят експертизата, като до постановяване на окончателно експертно решение и влизането му в сила гражданите са лишени от възможност да ползват свои права.

Като омбудсман категорично смятам, че подобни на описаните случаи на съществено забавяне на произнасянето на органите на медицинската експертиза са недопустими и водят до драстично нарушаване на техните права и интереси, регламентирани в редица международни актове, към които страната ни се е присъединила.

Родители на деца с увреждания, както и граждани, обръщат внимание върху формалното провеждане на експертизата, без преглед и задълбочено разглеждане на представените медицински документи, което нерядко става причина за ощетяване на лицата и последващо обжалване на експертните решения на ТЕЛК пред НЕЛК.

Във връзка с изложеното, с разбирането, че правата гражданите и правата на децата при медицинската им експертиза следва да бъдат изцяло гарантирани, се обръщам към Вас с настойчива препоръка за извършване, в кратък срок, на задълбочен анализ на проблемите, свързани с работата на ТЕЛК и НЕЛК. Изразявам увереност, че ще бъдат обсъдени и предприети спешни мерки за ускоряване на експертиза и провеждането ѝ в разумно кратки срокове на територията на цялата страна, като не се допуска прекъсване, с което да се гарантират изцяло правата на хората с увреждания, с приоритет правата и най-добрите интереси на децата, при медицинската им експертиза на трайно намалената работоспособност/вида и степента на увреждане и произтичащите от нея социални права.

Вярвам, че ще бъде проявено разбиране и съпричастност към необходимостта достойнството и правата на хората с увреждания при провеждане на медицинската им експертиза, да бъдат изцяло гарантирани.

Бих искала да обърна внимание и да подчертая, че децата са под закрила на държавата и обществото, както и припомня, че съгласно разпоредбите на Конвенцията на ООН за правата на детето, всяко дете има право на достъп до най-високия достижим стандарт на здравословно състояние и до здравните услуги за лечение на заболяванията и за възстановяване на тяхното здраве. За пълното осъществяване правото на здраве на всички деца, държавите – членки по Конвенцията са длъжни да гарантират, че децата не са застрашени от дискриминация, която е съществен фактор, допринасящ за уязвимост. Най-добрите интереси на детето трябва да се оценяват адекватно и са първостепенно съображение във всички действия, засягащи децата.

На основание чл. 28 от Закона за омбудсмана, очаквам да ме информирате в разумен срок за Вашето становище и предприетите действия.

С уважение,

**ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**